

STORTINGET

Innst. 59 L

(2017–2018)

Innstilling til Stortinget
fra arbeids- og sosialkomiteen

Dokument 8:17 LS (2017–2018)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Solfrid Lerbrekk og Nicholas Wilkinson om å sikre økonomisk trygghet for foreldre til alvorlig syke barn gjennom pleiepengeordningen

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«A.

Vedtak til lov

om endringer i lov 28. februar 1997 om folketrygd (pleiepenger) – § 9-12

I

I lov 28. februar 1997 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 9-12 skal lyde:

Pleiepenger ytes med 100 prosent av beregningsgrunnlaget etter § 9-15 i inntil 1 300 dager per barn.

For hver dag med ugradert ytelse telles én stønadsdag.

Dager med gradert ytelse telles slik at den prosentvise graden det tas ut pleiepenger i løpet av en uke, trekkes fra antall stønadsdager.

Når to omsorgspersoner tar ut ugradert ytelse samtidig, telles to stønadsdager. Dersom det samlede utta-

ket er mindre enn 200 prosent, telles antall dager forholdsmessig etter tredje ledd.

Etter 1 300 stønadsdager kan pleiepenger ytes til personer som har omsorg for barn under 18 år som har en sykdom eller skade, og som har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie. Det gjøres unntak for aldersgrensen for mennesker med utviklingshemning.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om gradert ytelse.

II

Loven trer i kraft straks.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse av forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen ba i brev av 18. oktober 2017 om statsrådens vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 9. november 2017 følger vedlagt innstillingen. I tillegg ble det 8. november 2017 oversendt spørsmål til statsråden. Komiteens brev, samt statsrådets svarbrev av 28. november, følger som vedlegg til innstillingen.

Da representantforslaget inneholder både forslag til anmodningsvedtak og forslag til lovendringer, er det avgitt to innstillinger: en S og en L, jf. Innst. 60 S (2017–2018).

Som ledd i komiteens behandling av representantforslaget ble det 6. november 2017 avholdt høring i saken. Følgende deltok på høringen:

- Aksjon Endring av pleiepenger nå
- Cerebral Parese-foreningen
- Norsk Epilepsiforbund

- Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon
- Handikappede Barns Foreldreforening
- Norsk barnelegeforening
- Oslo universitetssykehus

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, Arild Grande, Svein Roald Hansen og Hadia Tajik, fra Høyre, Margret Hagerup, Heidi Nordby Lunde og Kristian Tonning Riise, fra Fremskrittspartiet, Atle Simonsen og lederen Erlend Wiborg, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen og fra Sosialistisk Venstreparti, Solfrid Lerbrekk, viser til Representantforslag 17 LS (2017–2018) fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Solfrid Lerbrekk og Nicholas Wilkinson om å sikre økonomisk trygghet for foreldre til alvorlig syke barn gjennom pleiepengeordningen.

Komiteen viser til at pleiepengeordningen er en stønad i folketrygden hvor formålet er at yrkesaktive personer skal kompenseres for tapt arbeidsinntekt i forbindelse med pleie av syke barn. Forutgående yrkesaktivitet og tap av arbeidsinntekt er en forutsetning for rett til pleiepenger.

Pleie- og omsorgsoppgaver utført av familiemedlemmer og andre nærstående har stor samfunnsmessig betydning, åpenbart også utover betydningen for de som gir eller får pleie og omsorg. Parallelt med en sterk vekst i offentlige omsorgstjenester har det derfor vært et mål for ulike regjeringer å legge til rette for at omsorgsoppgaver skal kunne kombineres med yrkesdeltakelse.

Komiteen viser til Kaasa-utvalgets rapport NOU 2011:17 «Når sant skal sies om pårørendeomsorg. Fra usynlig til verdsatt og inkludert», høsten 2011. Utvalget anbefalte en ny utvidet pleiepengeordning til foreldre som har barn under 18 år med alvorlige, varige lidelser. Forslaget var ment å sikre foreldrene økonomisk, samtidig som utvalget var opptatt av at foreldrene skulle beholde arbeidstilknytningen og at barna skulle delta i barnehage/skole.

Endringene i ordningen er ikke begrunnet med besparelse av offentlige utgifter, men en omlegging som gir flere adgang til støtte, samtidig som den fortsatt skal være innrettet for å delvis kompensere for tapt arbeidsinntekt og også beholde tilknytning til arbeidslivet. Konsekvensene av å utvide ordningen ytterligere, med hensyn til organisering av familien, hvem som tar ut pleiepenger, og konsekvenser for arbeidstilknytning og utenforskap, er ikke utredet.

Komiteen mener det er bra at regelverket blir enklere og mindre strengt, og at pleiepenger kan gis ved varig sykdom. Det avgjørende vilkåret skal være behovet for kontinuerlig tilsyn og pleie av barnet. Det er ikke di-

agnosen som skal være styrende, men behovet for kontinuerlig pleie og omsorg.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, viser videre til at den nye pleiepengeordningen som trådte i kraft 1. oktober, kan gi så mange som 9 000 flere familier støtte og mer tid til å pleie sine alvorlig syke barn. Flertallet viser til at regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2018 har foreslått å mer enn doble de anslåtte utgiftene til pleiepengeordningen, med en økning på 574 mill. kroner.

Komiteen viser til at Stortinget har behandlet dette spørsmålet ved flere anledninger. Komiteen viser i den forbindelse til Stortingets behandling 2. mai 2017 av Prop. 48 L (2016–2017), Innst. 246 L (2016–2017), hvor et enstemmig storting sluttet seg til forslaget.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil imidlertid påpeke at Stortinget enstemmig vedtok omlegging av den såkalte pleiepengeordningen, jf. Prop. 48 L (2016–2017) og Innst. 246 L (2016–2017) var det etter at mer omfattende forslag i samme behandling fra henholdsvis Sosialistisk Venstreparti, Arbeiderpartiet og Senterpartiet var stemt ned, hvorav flere av forslagene fikk støtte fra Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne.

Flertallet vil påpeke at manglene ved den nyomlagte pleiepengeordningen ble påpekt allerede i den omfattende høringen som ble gjennomført 13. mars 2017, hvor utfordringene knyttet til inntektsreduksjonen til 66 pst. av 6 G etter 260 pleiepengedager ble påpekt, samt nødvendigheten av en unntaksregel etter 1 300 pleiepengedager og nødvendigheten av at personer med utviklingshemming unntas fra aldersgrensen på 18 år.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at det å oppleve at et barn blir alvorlig sykt, er en veldig vanskelig situasjon for hele familien. Mange opplevde den gamle ordningen som urettferdig og uforutsigbar. Derfor utvidet regjeringen pleiepengeordningen betydelig, slik at flere foreldre kan være hjemme og pleie sine syke barn. Med den nye ordningen ville opp mot 9 000 flere barn og familier få pleiepenger, og det var bevilget mer enn en halv milliard kroner ekstra, en dobling av tidligere ordning.

Disse medlemmer viser til at alle pleiepengemottakere med den nye ordningen startet med ny dagkonto. Det vil si at retten til full dagkonto (1 300 dager) gjelder for alle, uavhengig av om familien tidligere hadde mottatt pleiepenger. Familiene fikk altså 5 nye år, el-

ler opptil 10 år med gradert ytelse – per barn. Det ble også gitt unntak i særlige tilfeller når dagkontoen på 1 300 dager var brukt opp.

Disse medlemmer viser til at mange flere familier fikk rett til pleiepenger, og at regelverket ble enklere. Den nye ordningen var mer fleksibel og har gjort det lettere for foreldre å kombinere pleieoppgaver og delvis arbeid.

Disse medlemmer understreker at pleiepengeordningen er en stønad i folketrygden hvor formålet er at yrkesaktive personer skal kompenseres for tapt arbeidsinntekt i forbindelse med pleie av syke barn. Forutgående yrkesaktivitet og tap av arbeidsinntekt er en forutsetning for rett til pleiepenger. Kaasa-utvalgets rapport NOU 2011:17 «Når sant skal sies om pårørendesorg. Fra usynlig til verdsatt og inkludert», høsten 2011, la vekt på viktigheten av å sikre foreldrene økonomisk, samtidig som utvalget var opptatt av at foreldrene skulle beholde arbeidstilknytningen og at barna skulle delta i barnehage/skole.

Disse medlemmer viser til at i familier med mindreårige barn har foreldre mange år foran seg i arbeidslivet. Et barns oppvekst har betydning for livskvaliteten gjennom hele livet, og for yngre omsorgsgivere vil et lengre fravær fra arbeidslivet kunne få store negative konsekvenser. Kaasa-utvalget mente at en utvidet pleiepengeordning vil kunne gi større økonomisk sikkerhet for barnefamilier, samtidig som det vil gi et større insentiv for arbeidsmarkedsdeltakelse. Det er viktig å beholde arbeidstilknytning med tanke på egne karrieremuligheter når omsorgen går over i en ny fase ved at barnet flytter i egen bolig. Dessuten hindrer tilknytning til arbeidslivet isolasjon og bidrar til inkludering i samfunnslivet generelt. Forskning viser at pårørende er særlig utsatt for fysiske og psykiske helseplager. Derfor er det viktig for familien at foreldre beholder arbeidstilknytningen.

Disse medlemmer understreker derfor at endringene i ordningen ikke er begrunnet med besparelse av offentlige utgifter, men med en omlegging som gir flere adgang til støtte, samtidig som den fortsatt skal være innrettet for delvis å kompensere for tapt arbeidsinntekt og også beholde tilknytning til arbeidslivet.

Disse medlemmer viser videre til budsjettavtalen mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti angående utvidelse av ordningen med 100 pst. lønnskompensasjon i hele perioden på 1 300 dager og unntak for aldersgrensen på 18 år for psykisk utviklingshemmede som har en livstruende eller annen svært alvorlig sykdom som ikke er varig. I tillegg viser disse medlemmer til budsjettavtalens forslag om å utrede om vilkåret for å få pleiepenger bør endres, slik at et annet familiemedlem kan tre inn i en av foreldrenes sted.

Disse medlemmer viser til flertallets forslag:

«Etter 1 300 stønadsdager kan pleiepenger ytes til personer som har omsorg for barn under 18 år som har en sykdom eller skade og som har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie.»

Disse medlemmer viser til Kaasa-utvalgets anslag i NOU 2011:17, der anslåtte merutgifter knyttet til å innføre rett til pleiepenger med 50 pst. kompensasjon ved varig syke barn uten tidsbegrensning, var beregnet til minimum 180 mill. kroner og maksimum 4 560 mill. kroner. Hvis flertallets forslag betyr en 100 pst. kompensasjon ved varig syke barn uten tidsbegrensning, så betyr det merutgifter opp mot 9 000 mill. kroner.

En pleiepengeordning som fortsatt skal omfatte foreldre til varig syke barn, men som gir rett til pleiepenger uten noen tidsbegrensning, har ikke vært utredet. Flertallets forslag vil dermed bryte med forutsetningen om at pleiepenger skal være en midlertidig erstatning for tapt arbeidsinntekt. Uten tidsbegrensning framstår ordningen i større grad som en statlig pleielønn, men som ekskluderer personer som ikke har tidligere arbeidsinntekt. En slik statlig pleielønn som inkluderer personer uten tidligere arbeidsinntekt vil ha behov for å utrede en lang rekke forhold, herunder om nivået på ytelsen skal være avhengig av tidligere inntekt, nivå på en ev. minstesats, EØS-rettslige problemstillinger mv.

Disse medlemmer mener det er uansvarlig å gjennomføre en slik vesentlig lovendring uten at den har vært utredet.

Disse medlemmer viser til Stortingets behandling av Prop. 1 LS (2017–2018), jf. Innst. 4 L (2017–2018), hvor spørsmålet om pleiepenger behandles i tråd med budsjettavtalen mellom Høyre og Fremskrittspartiet og Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at alvorlig syke barn som trenger kontinuerlig pleie og omsorg, trenger foreldrenes tilstedeværelse. Omleggingen av pleiepengeordningen har med rette skapt mye bekymring om økonomi. Den nye pleiepengeordningen trådte i kraft 1. oktober 2017. Med endringen reduseres pleiepengene fra 100 pst. til 66 pst. av 6 G etter 260 pleiepengedager. Foreldre som har alvorlig syke barn, bør slippe å få ytterligere økonomiske bekymringer i tillegg. Når barn blir syke, bør fellesskapet stille opp. Syke barns behov for pleie og omsorg skal dekkes fullt ut av fellesskapet.

Flertallet vil løfte frem et annet problem med pleiepengeordningen, nemlig muligheten for ny pleiepengeperiode når tiden har gått ut. Dagens ordning ivaretar ikke barn som er alvorlig kronisk syke, kun barn med livstruende sykdom eller skade kommer inn under unntaksregelen og har rett på forlenget pleiepengeperiode. Det er presisert i loven at unntaket som gir en forlengelse av pleiepengeperioden, eksplisitt ikke gjelder

for barn med varig skade eller sykdom. I dagens ordning vil man kun få forlenget pleiepengeordningen om barnet «på grunn av livstruende sykdom eller skade har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie. Dette gjelder ikke dersom sykdommen eller skaden er varig» (§ 9-12). Et barn kan altså være i livsfare på grunn av sin kroniske sykdom, men det er ikke funnet verdig unntaksbestemmelsen. Kronisk syke barn kan ha like stort behov for kontinuerlig pleie og omsorg for å være utenfor livsfare som barn med ikke-kronisk eller ikke-varig livstruende sykdom eller skade, og bør derfor også ha rett på det. Det styrende prinsippet i unntaksbestemmelsen er altså ikke behovet for kontinuerlig tilsyn og pleie, men hvorvidt diagnosen er varig/kronisk eller ikke. Denne forskjellsbehandlingen av alvorlig syke barn ble av klinisk sosionom ved Rikshospitalet, Sissel Haveraaen, omtalt som «dypt uetisk» på høringen avholdt i komiteen 6. november 2017.

Flertallet viser til oversikten under, som viser omfanget av pleiepenger i perioden 2010 til 2016. Tallene har Utredningsseksjonen på Stortinget fått fra Nav. Selv om endringen når det gjelder hvem som er omfattet av ordningen, er utvidet, gir disse tallene en tydelig pekepinn på at den aller største bruken av pleiepenger er under ett år.

- Under ett år: 5 657
- 1–2 år: 329
- 2–3 år: 124
- 3–4 år: 47
- 4–5 år: 17
- 5–6 år: 9

Flertallet viser til sine forslag i forbindelse med Stortingets behandling av Prop. 48 L (2016-2017), jf. Innst. 246 L (2016–2017), og til budsjettavtalen 2018 mellom Høyre og Fremskrittspartiet og Venstre og Kristelig Folkeparti, der Kristelig Folkeparti fikk gjennomslag for at aldersgrensen for rett til pleiepenger på 18 år ikke gjelder for mennesker med utviklingshemning. Dette er mennesker som kan ha en mental alder som barn, og som trenger omsorgspersoner hos seg ved sykehusinnleggelse og lengre sykeleier. Dette er en spesielt sårbar gruppe som trenger trygghet og ivaretagelse. Dette er en mindre gruppe personer, men det betyr mye for dem som rammes. På spørsmål i anledning fremlegging av statsbudsjettet 2018 (spørsmål nummer 530) fra finanskomiteen/Sosialistisk Venstrepartis fraksjon av 23. oktober 2017 om omfanget av foreldre til utviklingshemmede over 18 år som har benyttet seg av pleiepengeordningen i løpet av de siste ti årene, svarer Arbeids- og sosialdepartementet / Finansdepartementet:

«I 2016 ble det mottatt pleiepenger for i alt 36 barn/ personer i aldersgruppen 19 år og eldre. Disse var i gjennomsnitt registrert med to pleiepengetilfeller per per-

son. I gjennomsnitt ble det erstattet om lag 38 dager per tilfelle.»

Flertallet merker seg statsråd Hauglies svarbrev til komiteen, hvor hun legger vekt på behovet for rammer for trygdeordninger generelt. Denne ordningen har en klar ramme: for å motta pleiepenger må man ha alvorlig syke barn som krever kontinuerlig tilsyn og pleie. Flertallet vil påpeke at denne ordningen skiller seg fra andre trygdeordninger, i den forstand at et kriterium for å få pleiepenger er at forelderen skal yte tilsyn og pleie. Rammen er altså at barnet er alvorlig sykt, og det er uforståelig for flertallet hvorfor kriteriene, som er gyldige første gang en forelder mottar pleiepenger, ikke er gyldige etter 1 300 pleiepengedager.

Flertallet vil vise til hvordan pleiepenger tilstås: de gis ved at en lege tilknyttet institusjon (hovedsakelig sykehus) skriver ut den første pleiepengeattesten. Denne kan være for inntil åtte uker. Legen skriver den i utgangspunkt for den perioden det er aktuelt – for eksempel bare 14 dager hvis det er nok med tanke på barnets sykdom eller behandling. Etter åtte uker kan en privatpraktiserende lege i spesialisthelsetjenesten – privat barnelege, astmalege, barnepsykiater o.l. skrive ut pleiepengeattest, slik spesialister også gjør for sykelønn for voksne. Når legen ikke lenger finner grunnlag for pleiepenger, så opphører pleiepengene. Det er altså avgjørende medisinske grunner for at foreldre kan få pleiepenger i utgangspunktet, og om de kan fortsette å få dem. Om begge foreldrene mottar pleiepenger, er det fordi det er medisinsk nødvendig med to pleiepersoner og «barnets behov for kontinuerlig tilsyn og pleie tilsier det», slik det står i § 9-10, andre ledd.

Flertallet vil trekke frem at det i de alvorlige sykdomstilfellene det her er snakk om, er det samfunnsmessig og medmenneskelig best at foreldre har en reell valgfrihet, slik at de som selv ønsker å pleie barnet, gis mulighet til det. For mange av disse barna og foreldrene deres vil dette være en bedre løsning enn at det tilbys en offentlig institusjon for å trygge barnets liv. Disse familiene og samfunnet vårt trenger et lovverk som gjør at folk kan leve best mulige liv når livet er som vanskeligst.

Flertallet vil påpeke at det var ventedager finansiert av arbeidsgiver gjennom sykelønnsordningen før utbetaling av pleiepenger, fram til nytt regelverk for pleiepenger trådte i kraft 1. oktober 2017.

Flertallet ser det som riktig å ha fem ventedager per barn (karensdager) før pleiepengeperioden starter. På denne måten vil sykdom for alle barn i denne femdagersperioden bli behandlet likt. Dette vil forenkle bruken av pleiepengeordningen. Det er viktig å presisere at disse fem ventedagene skal gjelde én gang per barn for hele pleiepengeperioden i inntil 18 år.

Flertallet vil presisere at lege tilknyttet institusjon (hovedsakelig sykehus) skriver ut den første pleiepengeattesten etter denne forståelsen.

Flertallet fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd skal disse endringene gjøres:

§ 9-10 nytt tredje ledd skal lyde:

Til et medlem som har omsorg for en person med utviklingshemming som har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie på grunn av en livstruende eller annen svært alvorlig sykdom eller skade, ytes det pleiepenger uten hensyn til aldersgrensen på 18 år.

§ 9-12 skal lyde:

§ 9-12 Antall pleiepengedager

Pleiepenger ytes med 100 prosent av beregningsgrunnlaget etter § 9-15 i inntil 1 300 dager per barn.

For hver dag med ugradert ytelse telles én stønadsdag. *Det gis ikke pleiepenger for de fem første dagene per barn i løpet av hele 18-årsperioden, såfremt foreldrene har fem omsorgsdager disponibelt idet pleiepengeperioden starter.*

Dager med gradert ytelse telles slik at den prosentvise graden det tas ut pleiepenger i løpet av en uke, trekkes fra antall stønadsdager.

Når to omsorgspersoner tar ut ugradert ytelse samtidig, telles to stønadsdager. Dersom det samlede uttaket er mindre enn 200 prosent, telles antall dager forholdsmessig etter tredje ledd. *Dersom begge foreldrene har rett til å være til stede hos barnet ved barnets opphold i helseinstitusjon, jf. forskrift 1. desember 2000 nr. 1217 om barns opphold i helseinstitusjon, telles én stønadsdag.*

Etter 1 300 stønadsdager kan pleiepenger ytes til personer som har omsorg for barn under 18 år som har en sykdom eller skade og som har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om gradert ytelse.

II

Endringen i § 9-10 trer i kraft 1. februar 2018, mens endringen i § 9-12 trer i kraft 1. januar 2018.»

Flertallet er bekymret for at foreldre som ikke er ordinære arbeidstakere, faller utenfor pleiepengeordningen, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme et lovforslag som ivaretar selvstendig næringsdrivende og frilansere som får alvorlig syke barn, slik at de ivaretas med tilsvarende pleiepengerettigheter som arbeidstakere.»

Komiteen viser til Stortingets behandling 11. oktober 2017 og Stortingets enstemmige vedtak i trontaledebatten:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endringer i pleiepengeordningen som sikrer mer økonomisk trygghet og forutsigbarhet for foreldre med pleie- og omsorgsoppgaver.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Venstre og Kristelig Folkeparti angående utvidelse av ordningen med 100 pst. lønnskompensasjon i hele perioden og unntak for psykisk utviklingshemmede over 18 år.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Dokument 8:17 LS (2017–2018) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Solfrid Lerbrekk og Nicholas Wilkinson om å sikre økonomisk trygghet for foreldre til alvorlig syke barn gjennom pleiepengeordningen – vedtas ikke.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre og Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Dokument 8:17 LS (2017–2018) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Solfrid Lerbrekk og Nicholas Wilkinson om å sikre økonomisk trygghet for foreldre til alvorlig syke barn gjennom pleiepengeordningen – vedtas ikke.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råder Stortinget til å gjøre følgende vedtak:

A.

Vedtak til lov

om endringer i folketrygdloven

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd skal disse endringene gjøres:

§ 9-10 nytt tredje ledd skal lyde:

Til et medlem som har omsorg for en person med utviklingshemming som har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie på grunn av en livstruende eller annen svært alvorlig sykdom eller skade, ytes det pleiepenger uten hensyn til aldersgrensen på 18 år.

§ 9-12 skal lyde:

§ 9-12 Antall pleiepengedager

Pleiepenger ytes med 100 prosent av beregningsgrunnlaget etter § 9-15 i inntil 1 300 dager per barn.

For hver dag med ugradert ytelse telles én stønadsdag. *Det gis ikke pleiepenger for de fem første dagene per barn i løpet av hele 18-årsperioden, såfremt foreldrene har fem omsorgsdager disponibelt idet pleiepengeperioden starter.*

Dager med gradert ytelse telles slik at den prosentvise graden det tas ut pleiepenger i løpet av en uke, trekkes fra antall stønadsdager.

Når to omsorgspersoner tar ut ugradert ytelse samtidig, telles to stønadsdager. Dersom det samlede uttaket er mindre enn 200 prosent, telles antall dager forholdsmessig etter tredje ledd. *Dersom begge foreldrene har rett til å være til stede hos barnet ved barnets opphold*

i helseinstitusjon, jf. forskrift 1. desember 2000 nr. 1217 om barns opphold i helseinstitusjon, telles én stønadsdag.

Etter 1 300 stønadsdager kan pleiepenger ytes til personer som har omsorg for barn under 18 år som har en sykdom eller skade og som har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om gradert ytelse.

II

Endringen i § 9-10 trer i kraft 1. februar 2018, mens endringen i § 9-12 trer i kraft 1. januar 2018.

B.

Stortinget ber regjeringen fremme et lovforslag som ivaretar selvstendig næringsdrivende og frilansere som får alvorlig syke barn, slik at de ivaretas med tilsvarende pleiepenge rettigheter som arbeidstakere.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 5. desember 2017

Erlend Wiborg

leder

Atle Simonsen

ordfører

VEDLEGG 1**Brev fra Arbeids- og sosialdepartementet v/statsråd Annikken Hauglie til arbeids- og sosialkomiteen, datert 9. november 2017****Representantforslag fra Audun Lysbakken, Solfrid Lerbrekk og Nicholas Wilkinson om å sikre økonomisk trygghet for foreldre til alvorlig syke barn gjennom pleiepengeordningen (Dokument 8:17 LS (2017–2018))**

Jeg viser til brev av 18. oktober 2017 der Arbeids- og sosialkomiteen ber om statsrådets vurdering av forslaget i dokument 8:17 LS (2017–2018).

I 8:17 LS (2017–2018) blir det foreslått at pleiepenger skal ytes med 100 prosent i 1 300 dager og etter 1 300 stønadsdager kan pleiepenger ytes til personer som har omsorg for barn under 18 år som har en sykdom eller skade, og som har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie. Det er i tillegg foreslått unntak fra aldersgrensen for mennesker med utviklingshemming. Det foreslås også at regjeringen skal iverksette en levekårskartlegging av familier med barn som har alvorlig sykdom eller funksjonsnedsettelse.

Jeg vil innlede med noen generelle betraktninger om endringene i pleiepengeordningen. Deretter vil jeg først gi min vurdering av forslaget om 100 prosent pleiepenger og stønadsdager utover 1 300 dager, og etter det unntaket fra aldersgrensen på 18 år. Til slutt vil jeg kommentere forslaget til anmodningsvedtak om å iverksette en levekårskartlegging av familier med barn som har alvorlig sykdom eller funksjonsnedsettelse.

Innledning

Pleiepenger er en statlig midlertidig inntekts-sikringsordning i folketrygden. Pleiepenger skal erstatte tapt arbeidsinntekt ved midlertidig fravær fra arbeidet for å pleie syke barn, jf. folketrygdloven kapittel 9. Ytelsen beregnes utelukkende på grunnlag av bortfalt arbeidsinntekt og er dermed – på samme måten som sykepenger, foreldrepenger og dagpenger – kun for yrkesaktive.

Den tidligere pleiepengeordningen fikk kritikk i mange år for å være urimelig streng og komplisert. Store grupper syke barn var ikke omfattet av ordningen, eller gikk inn og ut av ordningen på grunn av de strenge unntaksreglene. Eksempelvis hadde foreldre i utgangspunktet ikke rett til pleiepenger dersom barnets pleiebehov skyldtes varig sykdom. De kunne likevel få pleiepenger i startfasen av en svært alvorlig varig sykdom, i ustabile perioder av svært alvorlig varig sykdom eller ved svært alvorlig progredierende sykdom. Regelverket inneholdt således flere vanskelige skjønnsvilkår som var utfordrende for Arbeids- og velferdsetaten å saksbehandle og

dermed egnet til forskjellsbehandling. Mange foreldre opplevde ordningen som lite forutberegnelig.

I forslaget til nytt regelverk for pleiepenger ønsket regjeringen å fjerne flere krevende skjønnsvurderinger, som blant annet vilkårene «livstruende eller annen svært alvorlig sykdom» og at en «varig» sykdom først må være «stabil» for rett til pleiepenger. Regjeringen foreslo derfor å lempe på det strenge sykdomskravet og inkludere varig syke barn helt i ordningen, slik at foreldre til varig syke barn skulle behandles likt med foreldre til barn med sykdom som ikke er varig. Et regelverk som er lettere å forstå for brukere og lettere å saksbehandle i Arbeids- og velferdsetaten, øker forutsigbarheten og likebehandling i pleiepengesaker. I tillegg ønsket regjeringen en mer fleksibel pleiepengeordning for å gjøre det lettere for foreldre å kombinere delvis arbeid og pleieoppgaver. Graderingsmuligheten ble derfor utvidet til 20 prosent. Ved uttak av graderte pleiepenger, vil også stønadsdagene telles slik at pleiepengeperioden kan forlenges, maksimalt til ti år, slik at foreldre skal få uttelling for delvis arbeid og omsorg. Videre ble de tidligere syv karenisdagene i forbindelse med institusjonsopphold fjernet, slik at pleiepenger kan ytes fra første dag. Regjeringen ønsket også at begge foreldre skal ha mulighet til å ta ut pleiepenger samtidig fra første dag.

Reformen, som trådte i kraft 1. oktober 2017, innebærer samlet sett en betydelig utvidelse av pleiepengeordningen. Ny pleiepengeordning er anslått å gi 8 000–9 000 nye mottakere, som er mer enn en dobling av antall mottakere. Endringene er samlet anslått å gi en årlig merutgift på om lag 574 mill. kroner, noe som utgjør mer enn en dobling av folketrygdens utgifter til pleiepenger.

Alle velferdsytelser må ha noen rammer. Det er helt nødvendig dersom vi skal ha et bærekraftig velferdssystem. Folketrygdens system er i hovedsak innrettet slik at midlertidige og kortvarige ytelser dekkes med full kompensasjon, mens mer langvarige ytelser gis noe lavere kompensasjon.

Det er videre et delt kommunalt og statlig ansvar å bistå foreldre til syke barn med stort pleiebehov. Kommunens ansvar knytter seg til tjenester som skal bistå og avlaste pårørende som utøver omsorg, i tillegg til å sørge for nødvendige og forsvarlige helse- og omsorgstjenester til alle som oppholder seg i kommunen. Statens ansvar knytter seg til i hovedsak til kompensasjon for tapt inntekt i folketrygden gjennom pleiepenger og kompensasjon for utgifter for særskilt tilsyn og pleie på grunn varig sykdom, skade eller lyte gjennom hjelpetø-

nad fra folketrygden. Staten skal ikke dekke opp for manglende kommunale tjenester.

Formålet med endringene i pleiepengeordningen var blant annet å gi foreldre med syke barn den samme mulighet til å dekke bortfalt arbeidsinntekt ved midlertidige fravær på grunn av omsorgen – uavhengig av om barnet har en varig eller ikke-varig sykdom. Når barn med varig sykdom og dermed varige pleiebehov inkluderes i en pleiepengeordning som er ment å dekke midlertidige/kortere fravær, må ordningen nødvendigvis begrenses i tid. Regjeringen foreslo derfor å tidsbegrense ytelsen til 1 300 stønadsdager per barn, som tilsvarer fem år hvis det tas ut sammenhengende. Av disse dagene skal 260 dager (ett år) gis med 100 prosent kompensasjon (opptil seks ganger grunnbeløpet), mens 1 040 dager (fire år) med 66 prosent kompensasjon. Folketrygdens system er som nevnt slik at kortvarige ytelser som sykepenger, foreldrepenger, svangerskapsenger, omsorgspenger, opplæringspenger og pleiepenger gis med full lønnsdekning, mens mer langvarige ytelser gis med lavere kompensasjon. Forslaget om nedgang fra 100 til 66 prosent etter en periode på 260 dager også for pleiepenger er således i tråd med folketrygdens generelle struktur. Og med den betydelige utvidelsen av målgruppen for pleiepenger, er det etter Regjeringens vurdering også riktig og naturlig at ordningen følger denne generelle strukturen.

Både under departements høring av forslaget til ny pleiepengeordning og under Stortingets høring av Prop. 48 L (2016–2017) ga de fleste høringsinstansene gjennomgående støtte til utvidelsene. Under høringen i Stortinget sa flere høringsinstanser på direkte spørsmål fra Arbeids- og sosialkomiteen, at de heller vil ha ny ordning enn gammel ordning om de måtte velge. Jeg vil også minne om at det var et enstemmig Storting som vedtok å erstatte den tidligere pleiepengeordningen med den nye ordningen våren 2017.

100 prosent pleiepenger og unntak for stønadsdager utover 1 300 dager

Pleiepenger etter de nye reglene som trådte i kraft 1. oktober 2017 skal gis til personer med omsorg for barn under 18 år som på grunn av sykdom har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie, jf. folketrygdloven § 9-10. Pleiepenger skal gis med 1 300 dager per barn, hvorav 260 dager gis med 100 prosent kompensasjon av beregningsgrunnlaget opp til seks ganger grunnbeløpet (kr 561 804 per 1. mai 2017). De neste 1 040 dagene gis med 66 prosent, jf. folketrygdloven § 9-12.

Representantene Lysbakken, Lerbekk og Wilkinson foreslår å gi 100 prosent pleiepenger i 1 300 dager med et unntak om fortsatt rett etter 1 300 stønadsdager. Det foreslås at vilkåret for å få pleiepenger etter 1 300 dager skal være det samme som for de første 1 300 dagene. Det innebærer i realiteten at pleiepenger skal gis med 100

prosent og uten tidsavgrensning. Rent lovteknisk er det uheldig og uryddig å gi et unntak som egentlig blir hovedregelen. I så fall bør det lovteknisk foreslås at pleiepenger skal gis med 100 prosent kompensasjon og uten å begrense det i tid.

Jeg vil påpeke at pleiepenger etter ny ordning på samme måte som tidligere skal være kompensasjon for midlertidig bortfall av arbeidsinntekt ved midlertidig fravær fra arbeidet. Pleiepenger forutsetter også forutgående yrkesaktivitet. Forslaget om pleiepenger med 100 prosent kompensasjon og uten tidsavgrensning strider således mot folketrygdens system som midlertidig inntektserstatning. Et slik innretning har ikke vært utredet.

Jeg vil peke på at Kaasa-utvalget (NOU 2011:17 Når sant skal sies om pårørendeomsorg) foreslo å innføre en egen rett til pleiepenger med inn til 20-50 prosent av bortfalt inntekt til foreldre med barn under 18 år som har alvorlige varige lidelser. Det ble ikke foreslått andre endringer i reglene for pleiepenger. Utvalget ønsket å styrke familier med barn som har alvorlig varig sykdom eller funksjonshemming, og at disse skal kunne kombinere arbeidstilhørighet og omsorgsoppgaver. Dersom tidsavgrensningen for pleiepenger i realiteten oppheves, er ikke lenger ordningen en midlertidig ytelse i folketrygden. Ordningen vil i stedet få karakter av å være en statlig pleielønn, og i så fall er det grunn til å vurdere mer grunnleggende endringer i ordningen samlet sett. Jeg vil komme tilbake til det senere.

Det er viktig å være klar over skillet mellom det statlige og det kommunale ansvaret. Gjennom helse- og omsorgstjenesteloven er kommunen gitt ansvar for å bistå og avlaste pårørende som utøver omsorg for sine nærmeste, i tillegg til at kommunen skal tilby nødvendige og forsvarlige helse- og omsorgstjenester til personer, barn som voksne, som oppholder seg i kommunen. Folketrygden og statens ansvar derimot er å erstatte tapt arbeidsinntekt gjennom pleiepenger ved midlertidig jobbfravær. Pleiepenger er således ikke ment å være en varig betaling for pleie syke barn, det skal heller ikke kompensere for manglende kommunale tilbud. Pleiepenger gis videre kun til yrkesaktive foreldre, ikke til foreldre utenfor jobb. Pleiepenger ytes ved midlertidig jobbfravær, og målet er at foreldrene vender tilbake til jobb etter endt pleiepengeperiode. Det følger også av arbeidsmiljøloven at arbeidstaker har rett til permisjon når det gis pleiepenger fra folketrygden. Dersom et barn trenger langvarig omsorg og pleie, er det et offentlig kommunalt ansvar å sørge for familien får hjelp – enten gjennom helse- og omsorgstjenester eller kommunal omsorgsstønad dersom foreldrene utfører oppgavene kommunene ellers plikter å utføre.

Pleiepenger forutsetter forutgående yrkesaktivitet (i fire uker før fraværet) og beregnes utelukkende på grunnlag av bortfalt arbeidsinntekt (den aktuelle ukeinntekten). En slik ytelse som representantene foreslår

vil kunne oppleves urimelig overfor omsorgspersoner som ikke er yrkesaktive og dermed ikke har rett på pleiepenger, men som har samme omsorgsbyrde over like lang tid. I tillegg beregnes pleiepenger ut fra den tidligere inntekten. Det kan stilles spørsmål ved om det er rimelig at foreldre med tidligere høy inntekt skal få dekket denne med full kompensasjon over lang tid samtidig som foreldre med lav forutgående inntekt og samme omsorgsbyrde får lavere dekning over tilsvarende lang tid.

Folketrygdens har også andre ytelser som skal kompensere for bortfalt inntekt i yrkesaktiv alder. Disse beregnes ut fra tidligere inntekt, men ytes med en lavere kompensasjonsgrad. Det er forskjellige opptjenings- og beregningsregler for ytelsene. Arbeidsavklaringspenger skal sikre inntekt for et medlem som på grunn av sykdom, skade eller lyte har fått nedsatt arbeidsevne og som får aktiv behandling eller deltar på arbeidsrettet tiltak. Ytelsen gis med 66 prosent av tidligere inntekt og beregnes ut fra den pensjonsgivende inntekten i kalenderåret før året da arbeidsevnen ble nedsatt. Grunnlaget skal likevel fastsettes ut fra gjennomsnittet av pensjonsgivende inntekt i de tre siste kalenderårene før samme tidspunkt dersom dette gir et høyere grunnlag. Minste årlig ytelse er likevel to ganger grunnbeløpet, dvs. at ytelsen også kan ytes til personer uten tidligere yrkesaktivitet. Arbeidsavklaringspenger kan fra 1. januar 2018 gis i inntil tre år, og i visse tilfeller forlenges i inntil to år. Dagpenger under arbeidsløshet skal gi delvis dekning for bortfall av arbeidsinntekt ved arbeidsløshet. Grunnlaget fastsettes ut fra inntekt i det siste avsluttede kalenderåret eller på grunnlag av gjennomsnittlig inntekt i de tre siste avsluttede kalenderårene. Dagsatsen er 2,4 promille av dagpengegrunnlaget, dvs. om lag 62,4 prosent av tidligere inntekt. Ytelsen kan gis for inntil 104 uker ved tidligere inntekt på minst to ganger grunnbeløpet. Uføretrygd skal sikre inntekt for personer under 67 år som har fått inntektsevnen varig nedsatt på grunn av varig sykdom, skade eller lyte. Uføretrygd gis med 66 prosent av beregningsgrunnlaget. Grunnlaget tilsvarende gjennomsnittlig inntekt i de tre beste av de fem siste kalenderårene før uføretidspunktet. Uføretrygd gis med en minste årlig ytelse, dvs. at ytelsen også kan ytes til personer uten tidligere yrkesaktivitet. Det kan stilles spørsmål om det er rimelig at en pleiepengeordning med 100 prosent kompensasjon uten tidsbegrensning skal beregnes ut fra den aktuelle ukeinntekten når kravet om ytelsen settes fram. Vil inntekt i en uke gi et riktig bilde på inntekten som skal erstattes over lengre tid, når til sammenlikning andre langvarige ytelser beregnes ut fra inntekt over mye lengre tidsløp (arbeidsavklaringspenger ut fra gjennomsnittet av de tre siste årene dersom det gir høyere grunnlag og uføretrygd ut fra gjennomsnittlig inntekt i de tre beste av de fem siste årene)?

Flere av de nevnte ytelsene har som det framgår også minsteytelser for de som ikke har vært yrkesaktive eller har hatt lav tidligere inntekt. Pleiepenger har ingen minsteytelse siden ytelsen er forbeholdt yrkesaktive. Dersom man skal ha en pleiepengeytelse uten tidsbegrensning, kan det være rimelig å reise spørsmål om også personer uten tidligere arbeidsinntekt bør inkluderes i ordningen ved å fjerne kravet til forutgående arbeidstilknytning og innføring av en minsteytelse.

Jeg viser til at pleiepenger er omfattet av EØS-avtalen om trygd. Det innebærer at hovedregelen i folketrygdloven § 9-4, jf. § 8-9, om opphold i Norge i mange tilfeller må fravikes og at vilkåret om forutgående yrkesaktivitet kan fylles gjennom opptjening i annet EØS-land. En EØS-borger som arbeider i Norge (uten å ha flyttet hit), vil således ha rett til pleiepenger utbetalt i sitt hjemland dersom barnet blir syk. Å fjerne tidsbegrensningen og/eller innføre en minsteytelse vil kunne påvirke omfanget av antall mottakere bosatt i andre EØS-land.

Jeg vil også bemerke at det ikke er gitt at det beste for verken barnet eller foreldrene er at foreldre står for all pleien eller pleie over veldig lang tid. Som påpekt i Kaasa-utvalget (NOU 2011:17) har barn behov for en barndom som ikke bare inkluderer foreldre og søsken. Foreldre som pleier over lang tid risikerer også slitasje og utbrenthet. Det kan medføre en fare for overgang til andre folketrygdytelser og at de faller ut av arbeidslivet for godt. Det er også viktig at det foreligger reell mulighet til å vende tilbake til arbeidslivet etter endt pleiepengeperiode og da må lengden på perioden foreldre står utenfor arbeidslivet ikke bli for lang. Siden pårørende som yter omsorg over lengre tid er i en utsatt situasjon i forhold til karrieremuligheter samt har behov for kunnskap og opplæring, foreslo Kaasa-utvalget en lovfestet pårørendestøtte i kommunen med tiltak som skulle verdsette og inkludere pårørende og kvalitets sikre tjenestene. Utvalget foreslo tiltak som pårørendekontrakt, et samlet vedtak som beskriver tjenestene rettet mot bruker og mot pårørende, koordinator for familie, opplæring og veiledning til omsorgsstonadmottakere og krav til kontroll, oppfølging og evaluering mv. Våren 2017 vedtok Stortinget regjeringens forslag til endringer helse- og omsorgstjeneloven om styrket pårørendestøtte (Prop. 49 L (2016–2017)). Siktemålet for endringene var å samle og tydeliggjøre kommunens plikt til pårørendestøtte. Kommunen skal tilby nødvendig pårørendestøtte i form av avlastning, omsorgsstonad, opplæring og veiledning. Kommunen får en tydeligere plikt til å foreta en selvstendig vurdering av pårørendes behov og fatte vedtak om tiltak. Samlet sett gir det en styrket rettsstilling for pårørende.

Jeg mener at en tidsbegrenset stønad for å være hjemme og pleie barn har sine klare utfordringer i et likestillings- og integreringsperspektiv. Kaasa-utvalget

viste til at det gjennomgående er kvinner som tar ut omsorgslønn (kommunal pengeytelse uten tidsavgrensning). Bare 18 prosent menn tok ut omsorgslønn (NOU 2011:17). Det er viktig at ordningen innrettes slik at den balanserer familiens behov for å pleie sitt syke barn samtidig som en kan opprettholde kontakten med arbeidsgiver.

Jeg vil også påpeke at en tidsbegrenset pleiepengeordning vil ha konsekvenser for arbeidsgivere siden det i dag gis rett til permisjon etter arbeidsmiljøloven for perioden man mottar pleiepenger. Det vil sette arbeidsgivere i en vanskelig situasjon dersom de skal måtte gi permisjon uten tidsbegrensning ved tidsbegrenset pleiepengeperiode.

Jeg mener videre at dersom man ønsker at pleiepengeperioden skal forlenges, må folketrygdens ordning med forhøyet hjelpestønad vurderes opphevet. Hjelpestønad i folketrygden skal kompensere for utgifter til privat pleie til personer som på grunn av varig sykdom har behov for særskilt tilsyn og pleie. Hjelpestønad er en kontantytelse og gis etter 4 satser. Forhøyet hjelpestønad ytes til barn under 18 år (sats 2–4). Sats 1 tilsvarer 14 412 kr. per år, sats 2 28 824 kr. per år, sats 3 57 648 kr. per år og sats 4 86 472 kr. per år. Hjelpestønad ytes til den pleietrengende og forutsetter ikke forutgående yrkesaktivitet hos den som utfører pleien. Regjeringen valgte å ikke gjøre endringer i hjelpestønadsordningen i Prop. 48 L (2016–2017), siden pleiepengeperioden ble foreslått tidsbegrenset. Hvis man velger å oppheve tidsbegrensningen eller forlenger perioden mer enn det som ligger i regelverket i dag, bør ikke hjelpestønaden bestå slik den er nå siden pleiepenger og hjelpestønad da i mye større grad vil overlappes hverandre både i formål og tid. Det er imidlertid viktig å være klar over at hjelpestønaden gis uavhengig av ev. tidligere inntekt og også kan gis foreldre som er i (fullt) arbeid, men som har pleie- og omsorgsoppgaver knyttet til barn utover det foreldre til friske barn har (kveldstid, natt mv). Personer som trekker seg ut arbeidslivet for å pleie sine barn, kan da komme bedre ut enn foreldre som kombinerer pleieoppgaver med fortsatt arbeid (kombinert lønn og hjelpestønad), da sistnevnte vil kunne miste hjelpestønaden.

Det er viktig framover at vi sikrer et bærekraftig velferdssystem. Framtidens utfordringer med lavere oljeinntekter, eldrebølge, digitalisering og automatisering av arbeidsmarkedet gjør at vi må sørge for at flere står i jobb, at flere står i jobb lenger og ikke minst at flere kommer tilbake til jobb etter fravær. Inntektssikringsordningene i folketrygden skal og må stimulere til arbeid. Folketrygdens system må derfor være innrettet slik at midlertidige og kortvarige ytelser dekkes med full kompensasjon, mens mer langvarige ytelser gis med lavere kompensasjon. Videre er det et kommunalt ansvar

å hjelpe familier med særlig tyngende omsorgsforpliktelser, og folketrygdens ordninger skal ikke dekke dette.

Etter mitt syn har representantforslaget mer karakter av å være en statlig pleielønn. Da mener jeg at man har grepet et langt stykke inn på kommunens ansvarsområde. Hvis man ønsker å gi en stønad uten tidsavgrensning, bør det vurderes om en slik ordning bør legges til kommunen i stedet for på statlig nivå. Det bør da også vurderes om stønaden skal gis etter egne satser, og ikke som inntektskompensasjon for å kunne omfatte foreldre som ikke er yrkesaktive eller har forutgående svært lav inntekt. Slike satser kan være nasjonale og regulert i lov eller forskrift, og ordning som sådan kan være rettighetsbasert. Det vil i større grad sikre forutsigbarhet og likebehandling. I en slik ordning vil det være lettere å se helheten i det kommunale omsorgstjenestetilbudet, og det vil være et forvatningsnivå som håndterer sakene. Det vil være naturlig å innlemme pleiepengeordningen og hjelpestønadsordningen i en slik stønadsordning. En eventuell slik ordning må imidlertid utredes nærmere i samråd med Helse- og omsorgsdepartementet, da dette så langt ikke har vært gjort.

Dersom det er ønskelig å gi en form for offentlig stønad til foreldre som pleier syke barn over lengre tid, bør det utredes nærmere om det skal være en satsbasert stønad. En slik ordning bør også vurderes lagt til kommunene.

Unntak fra aldersgrensen for mennesker med utviklingshemming

Representantene foreslår et unntak fra aldersgrensen for mennesker med utviklingshemming.

Dette forslaget er videre enn det tidligere unntaket fra aldersgrensen. Tidligere folketrygdlov § 9-11 tredje ledd ga rett til pleiepenger uten hensyn til aldersgrensen på 18 år til personer med omsorg for en psykisk utviklingshemmet person som hadde *en livstruende eller annen svært alvorlig skade*. Det var altså et strengt sykdomskrav for rett til pleiepenger etter denne bestemmelsen. I ny pleiepengeordning er sykdomskravet lempet på, nå kreves det kun at barnet har en sykdom, skade eller lyte som krever kontinuerlig tilsyn og pleie. Representantforslaget legger derfor opp til at personer med omsorg for utviklingshemmede personer over 18 år skal få rett til pleiepenger når den utviklingshemmede personene er syk med behov for kontinuerlig tilsyn og pleie. Dette vil da inkludere en noe større gruppe enn det gamle unntaket. I tillegg vil det omfatte varig sykdomstilstander, som det tidligere unntaket ikke omfattet. Jeg forutsetter videre at forslaget kun omfatter hjemmeboende personer over 18 år, jf. vilkåret om "personer med omsorg for". Det innebærer at foreldre til utviklingshemmede personer som bor i omsorgsbolig ikke skal ha tilsvarende rett til pleiepenger.

Som det framgår av Prop. 48 L (2016–2017) var regjeringens ambisjon at forslagene til ny pleiepengeordning samlet sett skulle gi en bedre og forenklet ordning ved å inkludere grupper av barn som tidligere ikke var omfattet av ordningen, samt fjerne krevende skjønnsvilkår som kunne være vanskelige å forstå for brukerne og som var svært krevende for Arbeids- og velferdsetaten å saksbehandle. På den måten skulle forutberegnelighet og likebehandling i sakshåndteringen sikres. Som en del av dette forslo regjeringen at pleiepengeordningen skulle gis en utvidet, generell og øvre aldersgrense. Det ville inkludere barn mellom 12 og 18 år i forbindelse med behandling i helseinstitusjon som etter tidligere regler falt utenom ordningen, samt fjerne et krevende skjønnsvilkår. Ved fylte 18 år får man selvstendige rettigheter til inntektssikring i folketrygden. Et barn under 18 år vil ikke ha rett til inntektssikring fra folketrygden. Foreldrene har forsørgelsesplikt i henhold til barneloven. Da er det riktig at foreldre kan få dekket inntektstap når de er midlertidig borte fra arbeidet for å pleie barnet når det er sykt. Når barnet fyller 18 år vil det kunne få egen livsoppholdsytelse fra staten som skal sikre at personen kan dekke sine nødvendige behov. Blant annet kan uføretrygd ytes til personer ved fylte 18 år som har inntektsevne varig nedsatt med minst halvparten på grunn av varig sykdom, skade eller lyte. Videre er hjelpestønad en kontantytelse i folketrygden (ikke inntektssikring) som ytes til personer som på grunn av varig sykdom, skade eller lyte har behov for særskilt tilsyn eller pleie, slik at disse kan kjøpe seg/betale for privat pleie. Dette gjelder selv om personen det ytes pleie til bor hjemme hos foreldrene etter fylte 18 år.

Jeg mener det fortsatt var riktig å gi en, generell aldersgrensen på 18 år i pleiepengeordningen. Etter fylte 18 år får man selvstendige rettigheter i folketrygden. Jeg gjør oppmerksom på at dersom det gis mange unntaksregler mister den nye pleiepengeordningen mye av forenklingseffekten.

Anmodningsvedtak om levekårskartlegging

Representantene Lysbakken, Lerbrekk og Wilkinson foreslår også at Stortinget ber regjeringen iverksette en levekårskartlegging av familier med barn som har alvorlig sykdom eller funksjonsnedsettelse.

Jeg avventer tilbakemelding fra Barne- og likestillingsdepartementet som har ansvar for dette området.

Avslutning

Jeg vil understreke at ny pleiepengeordning nå gir rett til pleiepenger til veldig mange familier som tidligere ikke fikk, eller som var inn og ut av ordningen i strenge unntakssituasjoner. Jeg mener det sikrer større grad av økonomisk trygghet og forutsigbarhet for familier i vanskelige situasjoner med syke og pleietrengende barn.

Jeg vil også påpeke at pleiepengeordningen skal evalueres. Mitt departement har nylig inngått en kontrakt med Oxford Research som skal undersøke hvordan de nye reglene om pleiepenger virker, om de nye reglene når formålet med endringene eller om de har medført utilsiktede virkninger og nye utfordringer. Evalueringen skal følge ordningen i perioden 2017 til 2022. Ev. større endringer i pleiepengeordningen bør etter min vurdering avvende resultatet av dette arbeidet.

VEDLEGG 2**Brev fra arbeids- og sosialkomiteen ved Atle Simonsen til Arbeids- og sosialdepartementet v/statsråd Anniken Hauglie, datert 8. november 2017****Representantforslag 17 LS (2017-2018)**

Komiteen har som kjent Representantforslag 17 LS (2017–2018) fra Sosialistisk Venstreparti om å sikre økonomisk trygghet for foreldre til alvorlig syke barn gjennom pleiepengeordningen til behandling. I den forbindelse ønsker komiteen statsrådets svar på følgende spørsmål:

1. Hva vil være provenyeffekten av å innføre unntak for øvre aldersgrense for personer med psykisk utviklingshemming? Det bes om lovteknisk bistand til å fremsette et slikt forslag.
2. Ved varig, alvorlig sykdom hos barnet har begge foreldre rett til å være til stede i henhold til spesialisthelsetjenestelov med tilhørende forskrift. Hva vil være provenyeffekten dersom en i disse tilfellene ikke skal trekkes dobbelt av tidskontoen for pleiepenger? Det bes om lovteknisk bistand til å fremsette et slikt forslag.
3. Hva vil være anslått, endret bevilgning til pleiepenger i 2018 dersom dekningsgraden utvides til 100 pst. for samtlige 1 300 dager ved at folketrygdloven § 9-12 (1) endres?
4. På høringen til komiteen ble det fremlagt forslag om å benytte kvote for sykt barn i stedet for å søke om pleiepenger for tilfeller med varighet under 10 dager. Det bes om lovteknisk bistand til å fremsette et slikt forslag. Hva vil være provenyeffekten av et slikt forslag?
5. Hva var gjennomsnittlig pleiepengeperiode med den gamle ordningen?
6. Hva er den årlige provenyvirkningen ved at gruppa som før 1. oktober 2017 hadde rett til pleiepenger utover fem år, får tilbake denne retten? Hvor mange familier/barn utgjør dette? Det bes om lovteknisk bistand til å fremsette et slikt forslag.

Grunnet komiteens fremdrift bes det om snarlig svar.

Svar sendes komiteen ved komitésekretær Berit Skovly.

Vedlegg 3**Brev fra Arbeids- og sosialdepartementet v/statsråd Anniken Hauglie til arbeids- og sosialkomiteen, datert 28. november 2017****Svar på spørsmål til Representantforslag 17 LS (2017-2018) - Sikre økt trygghet for foreldre til alvorlig syke barn gjennom pleiepengeordningen**

Det vises til brev av 8. november 2017 der Arbeids- og sosialkomiteen ber om svar på seks spørsmål. Mine svar følger under hvert spørsmål. Det er tatt utgangspunkt i gjeldende regelverk og de utgiftsanslagene som lå til grunn for Prop. 1 S (2017-2018). Jeg gjør imidlertid oppmerksom på at det 22. november ble inngått budsjettavtale mellom Kristelig folkeparti, Venstre, Høyre og Fremskrittspartiet der man er blitt enige om å heve kompensasjonsgraden fra 66 til 100 prosent av beregningsgrunnlaget i alle 1 300 dagene og å gjeninnføre den tidligere unntaksbestemmelsen for psykisk utviklingshemmede over 18 år som har en livstruende eller annen svært alvorlig sykdom. Forslagene under spørsmål 1 og 3 antas å være helt eller delvis fanget opp av budsjettavtalen. Innsparingen ved karensdagene i spørsmål 4 er beregnet på en kompensasjonsgrad på 100 prosent de først 260 dagene og 66 prosent de neste 1 040 dagene (gjeldende regelverk), men som følge av budsjettavtalen vil innsparingen kunne bli noe høyere. Det har imidlertid ikke vært mulig tidsmessig å hensyn- ta effekten av budsjettavtalen i mine svar under.

1. Hva vil være provenyeffekten av å innføre unntak fra øvre aldersgrense for personer med psykisk utviklingshemning? Det bes om lovteknisk bistand til å fremme et slikt forslag.

Svar:

Det er lite opplysninger tilgjengelig om barna det ytes pleiepenger for. Videre har Arbeids- og velferdsdirektoratet ikke opplysninger om antall psykisk utviklingshemmede over 18 år.

På høyst usikkert grunnlag antas det at å gjeninnføre den tidligere unntaksregelen for rett til pleiepenger til foreldre til psykisk utviklingshemmede personer over 18 år vil medføre at om lag 40 barn blir omfattet. Helårseffekten av endringen anslås til 2 mill. kroner. Effekten vil kunne inntreffe allerede i 2018, fordi dette gjelder personer som allerede er fylt 18 år.

Den tidligere unntaksregel for rett til pleiepenger til foreldre til psykisk utviklingshemmede personer over 18 år, var knyttet opp mot et strengt sykdomskrav om livstruende eller svært alvorlig sykdom, jf. folketrygdloven § 9-11 tredje ledd. I ny pleiepengeordning er sykdomskravet generelt mindre strengt. Nå kreves det at personen det ytes pleie for er syk med behov for kontinuerlig tilsyn og pleie. Dersom personer med psykisk utviklingshemning skal få nytt unntak fra aldersgrensen

i dagens ordning, vil personkretsen bli noe videre enn etter tidligere unntaksregel.

Vi vet ikke hvor mange personer over 18 år med utviklingshemning som er syke og har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie. Uten særlige holdepunkter antar vi derfor at en eventuell unntaksbestemmelse vil kunne omfatte mellom 40 og 150 personer. Dersom opp mot 150 personer tar ut pleiepenger etter en unntaksbestemmelse som foreslått, vil merutgiftene kunne bli på om lag 7,5 mill. kroner.

Jeg gjør oppmerksom på at forslaget vil ha systemtekniske konsekvenser for Arbeids- og velferdsetaten. Jeg har videre fått opplyst at implementeringstid for et slikt unntak som foreslått vil være to måneder. En unntaksregel fra aldersgrensen på 18 år for personer med utviklingshemning vil derfor først kunne tre i kraft tidligst to måneder etter at lovvedtaket er klart.

Lovteknisk bistand (gitt å innføre et generelt nytt unntak fra 18 års grensen):***§ 9-10. Pleiepenger til medlem med omsorg for syke barn***

Et medlem som har omsorg for barn under 18 år, har rett til pleiepenger når barnet på grunn av sykdom, skade eller lyte har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie, og medlemmet derfor må være borte fra arbeidet.

Dersom barnets behov for kontinuerlig tilsyn og pleie tilsier det, kan inntil to omsorgspersoner få pleiepenger samtidig, se også § 9-16 andre ledd. Når to omsorgspersoner tar ut pleiepenger samtidig, telles antall stønadsdager etter § 9-12 femte ledd.

Til et medlem som har omsorg for en person med utviklingshemning ytes det pleiepenger uten hensyn til aldersgrensen på 18 år.

Lovteknisk bistand (gitt å gjeninnføre det tidligere unntaket fra 18 års grensen):***§ 9-10. Pleiepenger til medlem med omsorg for syke barn***

Et medlem som har omsorg for barn under 18 år, har rett til pleiepenger når barnet på grunn av sykdom, skade eller lyte har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie, og medlemmet derfor må være borte fra arbeidet.

Dersom barnets behov for kontinuerlig tilsyn og pleie tilsier det, kan inntil to omsorgspersoner få pleiepenger samtidig, se også § 9-16 andre ledd. Når to omsorgspersoner tar ut pleiepenger samtidig, telles antall stønadsdager etter § 9-12 femte ledd.

Til et medlem som har omsorg for en person med utviklingshemning som har behov for kontinuerlig tilsyn

og pleie på grunn av livstruende sykdom eller skade, ytes det pleiepenger uten hensyn til aldersgrensen på 18 år.

2. Ved varig, alvorlig sykdom hos barnet har begge foreldre rett til å være til stede i henhold til spesialisthelsetjenestelov med tilhørende forskrift. Hva vil være provenyeffekten dersom en i disse tilfellene ikke skal trekkes dobbelt av tidskontoen for pleiepenger? Det bes om lovteknisk bistand til å fremme et slikt forslag.

Svar:

I ny pleiepengeordning gis pleiepengepenger med dagkonto på 1 300 dager. Dagkontoen følger barnet siden det er det syke barnet som utløser rett til pleiepenger. Har foreldre flere syke barn med behov for kontinuerlig tilsyn og pleie, vil hvert barn ha sin dagkonto. Siden dagkontoen på 1 300 dager er knyttet opp mot det enkelte barnet og ikke foreldrene, vil begge foreldre forbruke dager av dagkontoen ved samtidig uttak av pleiepenger. Hvis begge foreldre er hjemme og pleier barnet på full tid, telles to dager.

Forslaget i spørsmål nummer to forstås slik at det ikke skal trekkes to stønadsdager dersom begge foreld-

rene tar ut pleiepenger samtidig. Jeg forutsetter da at når to foreldre tar ut pleiepenger samtidig skal i stedet pleiepengegraden summeres og deles på to, og dette tallet skal omgjøres til dager som trekkes fra dagkontoen. Er summen foreldrene tar ut pleiepenger 200 prosent, skal dette deles på to, slik at sluttsummen blir 100 prosent. Det vil utgjøre én stønadsdag. Er summen 150 prosent, vil det bli 75 prosent, og utgjøre 0,75 dag osv. På den måten vil fortsatt foreldrene ha intensiver til å ta ut gradert ytelse. Ordning vil imidlertid gi sterkere insentiver til at begge foreldrene skal ta ut (noe) pleiepenger framfor at bare den ene forelderen tar ut ytelsen, da dette vil utløse mulighet for økt samlet uttak av stønadsdager.

I tabellen under er det tatt utgangspunkt i de forutsetningene som ble lagt til grunn for ny pleiepengeordning. På grunn av usikkerheten knyttet til hvordan foreldre til varig syke barn som vil tilpasse seg den nye pleiepengeordningen, samt atferdsendringer knyttet til en mer gunstig pleiepengeordning, gis det anslag basert på alternative forutsetninger om forbruk av pleiepenge-dager som følge av det etterspurte forslaget til endring.

Tabell 1: Merutgifter som følge av økt forbruk av dager med 100 pst. kompensasjon. Helårseffekt i mill. 2018-kroner

Antall dager	Antall foreldre			
	50	100	210	420
130	3	6	13	27
260	6	13	27	53

Dersom begge foreldrene tar ut pleiepenge-dager samtidig og sammenhengende fra ny ordning trådte i kraft 1. oktober 2017, vil dager med 100 prosent kompensasjon være brukt opp før 1. april 2018. Dersom dette endres slik at det ikke skal trekkes to stønadsdager ved samtidig uttak fra begge foreldre, anslås helårseffekten på svært usikkert grunnlag å ligge mellom 3 og 53 mill. kroner avhengig av hvor mange dager som forbrukes og hvor mange foreldre dette gjelder, se tabell over. Dette intervallet gjelder merutgifter i perioden med 100 prosent kompensasjonsgrad.

I tillegg vil antall stønadsdager per barn med 66 prosent kompensasjon øke. I tabellen nedenfor er merutgiftene som følge av dette presentert. Her er det lagt til grunn ulike forutsetninger om antall barn med behov for pleiepenger utover 1 300 dager, der begge foreldrene mottar pleiepenger samtidig.

Tabell 2: Merutgifter som følge av økt forbruk av dager med 66 pst. kompensasjon. Helårseffekt i mill. 2018-kroner

Antall barn	Merutgifter i alt i mill. kroner
50	10
100	19
150	29
300	58

Jeg gjør oppmerksom på at forslaget vil ha systemtekniske konsekvenser for Arbeids- og velferdsetaten. Det vil gripe vesentlig inn i logikken bak telleverket for stønadsdager som nylig ble innført. Forslaget er derfor teknisk utfordrende å løse. Engangsutviklingskostnader anslås til mellom én og to mill. kroner. En slik endring

vil også som utgangspunkt kreve minst syv til ni måneders implementeringstid fra lovvedtaket er klart. Dersom forslaget skal gjelde alle som har mottatt pleiepenger etter ny ordning, men før den foreslåtte endringen trer i kraft, vil det medføre etterbetalinger. Ytterligere utviklingstid må da påregnes.

Lovteknisk bistand:**§ 9-12. Antall pleiepengedager**

Pleiepenger ytes med 100 prosent av beregningsgrunnlaget etter § 9-15 i inntil 260 dager per barn. Deretter ytes pleiepenger med 66 prosent av beregningsgrunnlaget i inntil 1 040 dager per barn.

For hver dag med ugradert ytelse telles én stønadsdag.

Dager med gradert ytelse telles slik at den prosentvise graden det tas ut pleiepenger i løpet av en uke, trekkes fra antall stønadsdager.

Det kan likevel ikke ytes graderte pleiepenger lenger enn i til sammen inntil ti år.

Når to omsorgspersoner tar ut ytelse samtidig *summeres graden og deles på to*.

Etter 1 300 stønadsdager kan pleiepenger kun ytes til personer som har omsorg for barn under 18 år som på grunn av en livstruende sykdom eller skade har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie. Dette gjelder ikke dersom sykdommen eller skaden er varig. Pleiepenger etter dette leddet ytes med 66 prosent av beregningsgrunnlaget.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om gradert ytelse.

3. Hva vil være anslått, endret bevilgning til pleiepenger i 2018 dersom dekningsgraden utvides til 100**pst. for samtlige 1 300 dager ved at folketrygdloven § 9-12 (1) endres?**Svar:

Beregningene under bygger på opplysninger om mottakere av pleiepenger som ble lagt til grunn i Prop. 1 S (20162017), oppjustert til 2018-kroner og i tråd med de forutsetninger som ligger til grunn i Prop. 1 S (20172018). Det er ikke tatt hensyn til eventuelle atferdsendringer hos foreldrene som følge av høyere kompensasjonsgrad. Som følge av at ny pleiepengeordning også omfatter varig sykdom, er det grunn til å tro at den etterspurte endringen kan medføre tilpasninger som fører til at flere kommer inn i ordningen enn antatt. Nedenfor er det derfor gitt anslag basert på alternative forutsetninger om antall mottakere av pleiepenger/forbruk av pleiepengedager.

Effekten i ny pleiepengeordning innført fra 1. oktober 2017 av at kompensasjonsgraden reduseres fra 100 prosent til 66 prosent fra 261. dag, antas først komme til uttrykk mer enn ett år etter at barnets første pleiepengetilfelle er startet. Provenyeffekten i 2018 av å øke kompensasjonsgraden fra 66 prosent til 100 prosent for pleiepengetilfeller utover 260 dager vil slik være ubetydelig. Beregningene nedenfor er derfor langsiktige beregninger av helårseffekter av å øke kompensasjonsgraden til 100 prosent i alle fem år av stønadsperioden. Effekten vil komme gradvis.

Tabell 3: Merutgifter ved 100 pst. kompensasjonsnivå for pleiepenger i alle fem år, samt ulike forutsetninger om forbruk av pleiepenger. Helårseffekt i mill. kroner.

Modeller for kompensasjonsnivå	Antall pleiepengedager lagt til grunn i Prop. 1 S (2017-2018)	50 pst. større forbruk av pleiepengedager	100 pst. større forbruk av pleiepengedager
100 pst. år 1-5	130	195	260

Som tabellen viser vil 100 prosent pleiepenger i fem år vil kunne gi merkostnader på 260 mill. kroner årlig. Jeg understreker at anslagene er svært usikre, blant annet fordi det ikke er tatt hensyn til at til atferdsendringer som følge av en slik endring.

Jeg understreker også at forslaget ikke er vurdert opp mot ev. konsekvenser i et likestillings- og integreringsperspektiv.

Jeg gjør også oppmerksom på at gjennomføring av regelverksendringer kan medføre utviklingskostnader og også føre til endrede driftskostnader for Arbeids- og velferdsetaten som følge av endret ressursbruk i etaten. Som følge av behov for å tilrettelegge IKT-systemene i etaten, må også mulig iverksettelsestidspunkt vurderes. Slike vurderinger er ikke hensyntatt i disse beregningene.

4. På høringen til komiteen ble det fremlagt forslag om å benytte kvote for sykt barn i stedet for å søke**om pleiepenger for tilfeller med varighet under 10 dager. Det bes om lovteknisk bistand til å fremme et slikt forslag. Hva vil være provenyeffekten av et slikt forslag?**Svar:

Jeg tolker spørsmålet slik at det innføres 10 karensdager. Jeg viser til at det under høringen i Stortinget til representantforslag 8:17 LS (2017–2018) ble det foreslått at disse dagene kan dekkes inn med omsorgspenger (sykt-barn-dager).

Omsorgspenger (sykt-barn-dager) reguleres i folketrygdloven §§ 9-5 til 9-9. Omsorgspenger ytes til arbeidstaker i inntil 10 dager per kalenderår ved omsorg for inntil to barn under 12 år (18 år for barn med kronisk sykdom eller funksjonshemming). For mer enn to barn ytes 15 omsorgspengedager. Arbeidstaker med kronisk sykt eller funksjonshemmet barn får 10 ekstra omsorgspengedager (utvidet rett til omsorgspenger). Enslige får

doblet antall dager. Trygden dekker omsorgspenger fra dag 11. De 10 første dagene dekkes av arbeidsgiver. Retten til omsorgspenger er knyttet opp mot hver yrkesaktive forelder og ikke barnet (i motsetning til pleiepenge-dager som er knyttet til hvert enkelt sykt barn).

I tidligere pleiepengeordning var det syv karensdager i forbindelse med barns behandling i helseinstitusjon etter daværende folketrygdlov § 9-10. Folketrygden utbetalte pleiepenge fra dag åtte.

Forslaget vil innebærer at hver pleiepengeperiode starter med 10 karensdager, og at foreldrene først får pleiepenge fra dag 11. Dersom foreldrene har flere pleiepengeperioder i løpet av et år, vil det bli karensperiode før hver pleiepengeperiode. Foreldre kan få dekket karensperioden gjennom omsorgspengedager. Dersom disse er oppbrukt før ny pleiepengeperiode må foreldrene dekke karensperioden selv. Foreldre kan ha brukt opp omsorgspengedagene på det syke barnet eller andre barn i familien, før en pleiepengeperiode eller ny pleiepengeperiode, og da vil ikke de få dekket inntekstapet.

Utgiftene til pleiepenge i 2018 er anslått til 1 070 mill. kroner. En forutsetning for dette anslaget er et antall på om lag 23 200 pleiepengetilfeller i 2018 med en gjennomsnittlig ytelse per dag på om lag 1 440 kroner og gjennomsnittlig varighet per tilfelle på 32 dager.

Ved en innføring av karensdager antas det at utgiftene til hvert pleiepengetilfelle vil bli redusert med om lag 1 440 kroner per dag. Samtidig antas det at utgiftene til omsorgspenger vil øke som følge av den etterspurte endringen. Omsorgspenger beregnes som sykepenge og utgjør 100 prosent av sykepengegrunnlaget. Arbeidsgiver har ansvaret for omsorgspenger i inntil 10 dager og kan kreve refusjon fra trygden ut over disse 10 dagene i de tilfellene arbeidstaker har rett til flere enn 10 dager. Det er på denne bakgrunn forutsatt i beregningene at dette kun vil gjelde utgifter til omsorgspenger for enslige forsørgere og mottakere med mer enn to barn. Arbeids- og velferdsdirektoratet har ikke informasjon om hvorvidt mottakere av pleiepenge er aleneforsørgere eller antall barn for mottakere av pleiepenge. Ifølge Statistisk sentralbyrås statistikk bor 24 prosent av alle barn i Norge i husholdninger med bare en av sine foreldre, mens åtte prosent bor i husholdninger med tre eller flere søsken. På svært usikkert grunnlag antas det at disse andelene også gjenspeiler merutgiftene til omsorgspenger som følge av å innføre karensdager. Tabellen under viser fordelingen av anslått innsparing, merutgifter og netto innsparing i mill. kroner, etter antall karensdager. Beregningene er helårseffekter i 2018-kroner. Fordi endringen kun vil berøre nye tilfeller vil helårseffekten inntreffe i 2018.

Tabell 4: Anslag mindreutgifter, merutgifter og nettoinnsparing 2650.72. Mill. kroner

Antall karensdager	Mindreutgifter pleiepenge	Merutgifter omsorgspenger	Netto innsparing
1	35	10	25
3	100	30	70
5	165	55	110
10	335	105	230

Ved en innføring av 1 karensdag i pleiepengeordningen kan vi anta at helårseffekten gir en netto innsparing på om lag 25 mill. kroner. 10 karensdager antas å gi en innsparing på om lag 230 mill. kroner.

Forslaget om karensperiode vil kreve systemendringer i Arbeids- og velferdsetaten. Utviklingskostnader antas ligge på inntil 80 000 kroner. Implementeringstid antas ligge på mellom to til tre måneder. Et forslag om karensperiode vil derfor først kunne tre i kraft to til tre måneder etter at lovvedtaket er klart.

Jeg har også fått beregnet provenyeffekter av forslaget dersom karensperioden bare skal gjelde for maksimalt én stønadperiode per kalenderår. Det vil si at karensdager knyttes kun til det første stønadstilfellet per kalenderår. Det er beregnet effekten av en, fem, syv og 10 karensdager. Tabellen under viser fordelingen av anslått innsparing, merutgifter og netto innsparing i mill. kroner, etter antall karensdager. Beregningene er helår-

seffekter i 2018-kroner. Fordi endringen kun vil berøre nye tilfeller vil helårseffekten inntreffe i 2018.

Tabell 5: Anslag mindretgifter, merutgifter og nettoinnsparing 2650.72. Mill. kroner

Antall karensdager	Mindretgifter pleiepenger	Merutgifter omsorgspenger	Netto innsparing
1	25	10	15
5	130	40	90
7	180	60	120
10	260	80	180

Ved en innføring av fem karensdager i pleiepengeordningen kan vi anta at helårseffekten gir en netto innsparing på om lag 90 mill. kroner. Syv og 10 karensdager antas å gi en innsparing på hhv. 120 og 180 mill. kroner.

En slik løsning vil imidlertid være betydelig mer kompliserende for Arbeids- og velferdsetaten å gjennomføre. Både med hensyn til systemtekniske/IKT-messige endringer, men også for saksbehandlingen i etaten. En løsning med én karensperiode per kalenderår vil kreve flere individuelle skjønsmessige vurderinger knyttet til antall dager, antall stønadsperioder, om stønadsperiode løper over årsskiftet, hvilke av foreldrene som har tatt ut karensdager, omsorgspengerettigheter, forbrukte omsorgsdager, medisinsk dokumentasjon mv. En slik løsning vil vanskeliggjøre automatiserte avgjørelser. En slik ordning vil også være betydelig mer kompliserende for bruker og leger å forholde seg til. De samme utfordringene med hensyn til inntektstap for foreldre som har brukt om omsorgspengerettighetene vil også gjøre seg gjeldende her. Arbeids- og velferdsdirektoratet melder at en slik løsning er krevende å få gjennomført systemteknisk, og vil kreve minst seks til syv måneder utviklingstid. Isolert sett vil kostnadene være i størrelsesorden 700 000 til 1 mill. kroner.

Jeg har som det framgår over skissert to ulike modeller ved innføring av karensdager. Andre modeller vil kunne gi høyere eller lavere innsparing. Dersom det i stedet bare skal være 10 karensdager per barn, dvs. i løpet av hele 18-årsperioden, vil innsparingen bli vesentlig lavere enn skissert i tabell 5.

Lovteknisk bistand (gitt 10 karensdager for hver stønadsperiode):

§ 9-12. Antall pleiepengedager

Pleiepenger ytes med 100 prosent av beregningsgrunnlaget etter § 9-15 i inntil 260 dager per barn. Deretter ytes pleiepenger med 66 prosent av beregningsgrunnlaget i inntil 1 040 dager per barn. *Det gis ikke pleiepenger for de ti første dagene av en stønadsperiode (karensdager).*

For hver dag med ugradert ytelse telles én stønadsdag.

Dager med gradert ytelse telles slik at den prosentvise graden det tas ut pleiepenger i løpet av en uke, trekkes fra antall stønadsdager.

Det kan likevel ikke ytes graderte pleiepenger lenger enn i til sammen inntil ti år.

Når to omsorgspersoner tar ut ugradert ytelse samtidig, telles to stønadsdager. Dersom det samlede uttaket er mindre enn 200 prosent, telles antall dager forholdsmessig etter tredje ledd.

Etter 1 300 stønadsdager kan pleiepenger kun ytes til personer som har omsorg for barn under 18 år som på grunn av en livstruende sykdom eller skade har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie. Dette gjelder ikke dersom sykdommen eller skaden er varig. Pleiepenger etter dette leddet ytes med 66 prosent av beregningsgrunnlaget.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om gradert ytelse.

Lovteknisk bistand (gitt 10 karensdager for en stønadsperiode per kalenderår):

§ 9-12. Antall pleiepengedager

Pleiepenger ytes med 100 prosent av beregningsgrunnlaget etter § 9-15 i inntil 260 dager per barn. Deretter ytes pleiepenger med 66 prosent av beregningsgrunnlaget i inntil 1 040 dager per barn. *Det gis ikke pleiepenger for de ti første dagene av en stønadsperiode (karensdager). Det kan likevel maksimalt være ti karensdager per kalenderår.*

For hver dag med ugradert ytelse telles én stønadsdag.

Dager med gradert ytelse telles slik at den prosentvise graden det tas ut pleiepenger i løpet av en uke, trekkes fra antall stønadsdager.

Det kan likevel ikke ytes graderte pleiepenger lenger enn i til sammen inntil ti år.

Når to omsorgspersoner tar ut ugradert ytelse samtidig, telles to stønadsdager. Dersom det samlede uttaket er mindre enn 200 prosent, telles antall dager forholdsmessig etter tredje ledd.

Etter 1 300 stønadsdager kan pleiepenger kun ytes til personer som har omsorg for barn under 18 år som på grunn av en livstruende sykdom eller skade har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie. Dette gjelder ikke dersom sykdommen eller skaden er varig. Pleiepenger etter dette leddet ytes med 66 prosent av beregningsgrunnlaget.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om gradert ytelse.

5. Hva var gjennomsnittlig pleiepengeperiode med den gamle ordningen?

Svar:

Arbeids- og velferdsdirektoratet har opplyst at gjennomsnittlig antall dager per pleiepengetilfelle var 32 dager i 2016. I gammel ordning var imidlertid ikke varig syke barn omfattet.

6. Hva er den årlige provenyvirkningen ved at gruppa som før 1. oktober 2017 hadde rett til pleiepenger utover fem år, får tilbake denne retten? Hvor mange familier/barn utgjør dette? Det bes om lovteknisk bistand til å fremme et slikt forslag.

De tilfellene som med tidligere pleiepengeordning kunne motta pleiepenger over lengre tid, var i hovedsak hjemlet i daværende folketrygdlov § 9-11. Det var trolig få som mottok pleiepenger utover fem år etter folketrygdloven § 9-10, som gjaldt pleiepenger til foreldre i forbindelse med barns behandling i helseinstitusjon.

Folketrygdloven § 9-11 ga rett til pleiepenger ved livstruende eller svært alvorlig, ikke-varig sykdom hos barnet etter bestemmelsens første ledd. Samme paragrafs andre ledd ga unntak ved varig sykdom i startfasen av svært alvorlig sykdom og når livstruende eller annen svært alvorlig sykdom var i ustabil fase, i tillegg til ved svært alvorlig progredierende sykdom.

Det foreligger ikke data på hvor mange det er som har hatt pleiepenger over lang tid og mer enn fem år etter de ulike bestemmelsene i tidligere § 9-11. Arbeids- og velferdsdirektoratet har tall på hvor mange som fikk pleiepenger etter § 9-11 som helhet, ikke hvor mange som fikk etter hovedregelen eller de enkelte unntaksreglene. Det er derfor ikke mulig å angi hvor mange det er som før fikk pleiepenger i mer enn fem år, men som nå ikke vil få. Denne gruppen lar seg ikke identifisere. Vi har derfor ikke kunnet angi provenyeffekt av et slikt forslag. Det er også svært vanskelig å utforme en lovregel for et slikt forslag da gruppen regelen skal treffe vanskelig lar seg definere.

Jeg minner om at Stortinget innførte en unntaksbestemmelse fra tidsbegrensningen på 1 300 dager (fem år) for barn som har behov for kontinuerlig tilsyn og pleie på grunn av en livstruende sykdom eller skade. Dette gjelder ikke hvis sykdommen er varig. Bestemmelsen vil imidlertid kunne komme til anvendelse der et barn med kronisk sykdom får en ny og livstruende sykdom eller for eksempel blir livstruende skadet i en ulykke.

I tillegg vil jeg også vise til at gruppen som potensielt kan få pleiepenger etter tidligere regler over lengre tid, det vil si foreldre til barn med svært alvorlig progredierende sykdom (folketrygdloven § 9-11 andre ledd andre punktum), er såpass sårbar at det er foreslått

romslig overgangsordning – det vil si at de får pleiepenger etter gammel ordning til barnet dør eller fyller 18 år.

